

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
на тему «Розвиток мовлення дошкільників засобом малих жанрів
українського фольклору»

Виконала: здобувачка вищої освіти

М122-с групи

денного відділення

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Дошкільна освіта. Логопедія

Фастовець Поліна Дмитрівна

Керівник: канд. пед. наук Солонська Альона

Артурівна

Рецензент: доктор пед. наук, професор кафедри

початкової і середньої освіти Шевченко

Юлія Михайлівна

Запоріжжя – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБОМ МАЛИХ ЖАНРІВ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.1. Особливості формування та розвитку мовлення у дошкільному віці	Error! Bookmark not defined.
1.2. Роль фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку..	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБОМ МАЛИХ ЖАНРІВ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.1. Перевірка рівня розвитку мовлення дітей дошкільного віку	Error! Bookmark not defined.
2.2. Методичні рекомендації щодо використання малих жанрів українського фольклору в закладах дошкільної освіти	Error! Bookmark not defined.
2.3. Апробація дослідження.....	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

АНОТАЦІЯ

Фастовець Поліна Дмитрівна. Магістерська робота: «**Розвиток мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору**» виконана на кафедрі дошкільної освіти і соціальної роботи Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

Магістерська робота спрямована на вивчення впливу малих жанрів українського фольклору на розвиток мовлення дітей дошкільного віку. Проведений аналіз різноманітних форм українського фольклору, такі як народні казки, загадки, лічилки, прислів'я та приказки, та їх вплив на формування та розвиток мовленнєвих навичок у дітей. ґрунтується на теоретичних концепціях розвитку мовлення та психології дитини, практичних дослідженнях, в яких вивчається ефективність застосування малих жанрів українського фольклору для підвищення рівня мовленнєвих здібностей дітей дошкільного віку. Дослідження включає аналіз теоретичних аспектів розвитку мовлення та його особливостей у ранньому віці, а також огляд педагогічної літератури та практичного досвіду щодо використання малих жанрів українського фольклору у процесі навчання та виховання дітей.

Важливим елементом є практична частина дослідження, де запропоновані методичні рекомендації щодо використання малих жанрів українського фольклору в закладах дошкільної освіти та аналізуються результати цих заходів з оцінкою впливу використання фольклору на розвиток мовлення, розширення словникового запасу, покращення комунікативних здібностей та стимулювання творчої активності дітей.

Ключові слова: *мовлення, український фольклор, дошкільники, малі жанри українського фольклору.*

SUMMARY

Fastovets Polina. Master's thesis: «**Development of speech of preschoolers by means of small genres of Ukrainian folklore**» was performed at the Department of Pre-School Education and Social Work of the Educational and Scientific Institute of Socio-Pedagogical and Artistic Education of Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University.

Scientific adviser: candidate of pedagogical sciences, senior lecturer of the department of preschool education and social work Solonska Alona.

The master's work is aimed at studying the influence of small genres of Ukrainian folklore on the development of speech of preschool children. An analysis of various forms of Ukrainian folklore, such as folk tales, riddles, counters, proverbs and sayings, and their influence on the formation and development of children's speech skills was carried out. It is based on the theoretical concepts of speech development and child psychology, practical research in which the effectiveness of using small genres of Ukrainian folklore to increase the level of speech abilities of preschool children is studied. The research includes an analysis of theoretical aspects of speech development and its features at an early age, as well as a review of pedagogical literature and practical experience regarding the use of small genres of Ukrainian folklore in the process of teaching and raising children.

An important element is the practical part of the study, where methodological recommendations are proposed for the use of small genres of Ukrainian folklore in preschool education institutions and the results of these activities are analyzed with an assessment of the impact of the use of folklore on the development of speech, vocabulary expansion, improvement of communication skills and stimulation of children's creative activity.

Keywords: speech, Ukrainian folklore, preschoolers, small genres of Ukrainian folklore.

РЕФЕРАТ

магістерської роботи на тему:

«Розвиток мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору»

Студентки магістратури: Фастовець Поліни Дмитрівні.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

Актуальність. Оволодіння рідною мовою як засобом пізнання і способом специфічного людського спілкування є актуальним на етапі модернізації освіти, особливо дошкільної, оскільки пронизує усі сфери життєдіяльності дитини, перебудовує її психіку, дозволяє сприймати явища оточуючого життя більш усвідомлено і довільно. Потреби спілкування зумовлюють необхідність у сучасних засобах, які мають допомогти реалізувати нові цілі. У контексті досліджуваної проблеми таким засобом є усна народна творчість, зокрема, малі фольклорні жанри.

Використання малих жанрів українського фольклору стимулює розвиток мовлення дошкільників. Діти вчаться виразно висловлювати свої думки, розширюють свій словник та навички спілкування через вивчення та реконструкцію народних текстів, а робота з малими жанрами українського фольклору сприяє підвищенню інтересу дітей до читання та літератури загалом. Знайомство з народними оповіданнями, казками та легендами може стати першим кроком до захоплення книжковими творами. Ознайомлення з українським фольклором сприяє вихованню патріотизму та національної свідомості у дітей. Вони розуміють, що українська культура має багату історію та цінності, які варто берегти. Важливою умовою ефективності використання малих жанрів українського фольклору є особистий приклад вихователя. Вихователь повинен володіти навичками декламування, співу, розповідання, іграшки. Він повинен вміти створювати у групі атмосферу доброзичливості та емоційної прихильності, яка сприяє активному засвоєнню дітьми фольклорного матеріалу.

Таким чином, використання малих жанрів українського фольклору для розвитку мовлення дітей дошкільного віку не тільки сприяє розвитку мовлення та мовних навичок, але й впливає на культурну, емоційну та пізнавальну сфери розвитку дітей, сприяючи формуванню гармонійної особистості та збереженню національної культурної спадщини.

З урахуванням зазначеного було сформульовано тему дослідження «Розвиток мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору».

Об'єкт дослідження – мовлення дітей дошкільного віку

Предмет дослідження – малі жанри українського фольклору як засіб розвитку мовлення у дітей дошкільного віку

Мета дослідження: полягає у визначенні, науковому обґрунтуванні особливостей розвитку мовлення дітей дошкільного віку засобом малих жанрів українського фольклору.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань** дослідження:

1. Проаналізувати стан проблеми розвитку мовлення дітей дошкільного віку у науковій літературі.
2. Розглянути роль фольклору у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.
3. Описати особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку через малі жанри українського фольклору.
4. Розробити методичні рекомендації щодо використання малих жанрів українського фольклору в закладах дошкільної освіти.

Загальний зміст

У вступі розкривається актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, сформульовано основні завдання, визначено сутність основних понять дослідження.

У першому розділі – «**Теоретичні аспекти розвитку мовлення дошкільників за допомогою малих жанрів українського фольклору**»

проаналізовано наукову літературу з проблеми дослідження та з'ясовано розглянуто теоретичні аспекти розвитку мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору. Було визначено особливості формування та розвитку мовлення у дошкільному віці, а також роль фольклору в цьому процесі.

У другому розділі – **«Методичні аспекти розвитку мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору»** представлено методичні аспекти розвитку мовлення дошкільників засобом малих жанрів українського фольклору. Було розроблено методичні рекомендації щодо використання малих жанрів українського фольклору в закладах дошкільної освіти.

За результатами дослідження сформульовані висновки

Отже, мовлення є одним із найважливіших засобів розвитку особистості дитини в цілому. Розуміння мови оточуючих та власне активне мовлення супроводжують усю діяльність дитини. Мовленнєвий розвиток дитини в перші роки життя має значення на все його подальше життя, тому розвиток мовлення необхідно починати з перших днів життя дитини. Проведений аналіз сучасної наукової літератури з питань розвитку мовлення дітей дошкільного віку, що дозволило визначити актуальні проблеми та перспективи дослідження в даній області. Розглянута роль українського фольклору у формуванні та розвитку мовлення дітей, виявлено його значення та вплив на когнітивний та мовленнєвий розвиток. Описані особливості розвитку мовлення через малі жанри українського фольклору, виокремлені основні аспекти, що сприяють активізації та розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.

Проаналізований стан проблеми розвитку мовлення дітей дошкільного віку у науковій літературі. Проведений аналіз наукової літератури дозволив виявити актуальність та значущість проблеми розвитку мовлення у дошкільному віці. Зазначено, що мовлення в цьому віці є ключовим аспектом розвитку дитини, що впливає на її загальний успіх у

навчанні та соціальній адаптації. На основі аналізу були визначені поняття розвитку мовлення та малі фольклорні жанри.

Визначено важливість використання фольклору як стресового стимулювання розвитку мовлення у дошкільників. Фольклор як важлива складова культурного навантаження не тільки розширює кругозір дитини, а й ускладнення розвитку усного мовлення, творчості та уяви.

Описані малі жанри українського фольклору (казки, загадки, лічилки тощо) та їх вплив на розвиток мовлення. Аналізуючи їх структуру, особливості та специфіку, встановлено, що ці жанри сприяють формуванню та розвитку мовленнєвих навичок у дітей. Знайомство з дитячим фольклором розвиває інтерес та увагу до всього навколишнього світу та народного слова. Народні пісні, казки, колискові тощо – все це представляє нам прекрасний матеріал для мовленнєвого розвитку дітей, який можна застосовувати у всіх видах дитячої діяльності. Малі форми фольклору можна сміливо застосовувати як чудовий взірець різних засобів художньої виразності. Фольклорні твори дають велику можливість збагачення почуття дитини, мови, дозволяють сформувавши правильне ставлення до навколишнього світу.

На основі отриманих результатів розроблені практичні рекомендації щодо використання малих жанрів українського фольклору в роботі з дошкільниками. Ці рекомендації враховують вікові особливості дітей, сприяють інтеграції фольклорних матеріалів у процес навчання та розвитку мовлення.

Таким чином, проведена робота з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку показала, що розроблені методичні рекомендації, реалізуючи особистий підхід до дітей, можна досягти позитивних результатів. Але, варто зазначити, що розвиток мовлення, дуже складний і трудомісткий процес, що вимагає безперервної та наполегливої роботи. Отже, результати дослідження вказують на важливість використання українського фольклору як засобу розвитку мовлення у дошкільників. Розроблені рекомендації можуть стати основою для подальших педагогічних практик та

сприяти більш ефективному впровадженню малих жанрів у процес навчання й виховання дошкільнят, сприяючи їхньому гармонійному розвитку та покращенню мовленнєвих навичок.

Отримані в процесі дослідження результати можуть бути використані у педагогічній діяльності закладів дошкільної освіти, у післядипломній підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів.

Рік виконання магістерської роботи – 2022-2023 н.р.

Місце виконання – кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 76 сторінок. Список використаних джерел містить 72 найменування. Робота містить таблиці, рисунки, додатки.